

ТАТАРСТАН ЯШЬПӘРЕ

№ 35

(8757)

СИШӘМБЕ

23 март, 1993 ел

Бәясә килешү буенча.

* ЯШЬЛӘРНЕҢ ИЖТИМАГИЙ-СӘЯСИ ГАЗЕТАСЫ * 1920 ЕЛНЫҢ 22 ГЫЙНВАРЫННАН БИРЛЕ ЧЫГА *

Президент Рамазан белән котлады

Уткан атна жомга-сында Президент М.Шаймиев Маржани һәм Әжем мәчетләрендә булды. Башка дәүләт житәкчеләренән зур дини байрамнарда чиркәү яки мәчеткә бару гадәти халга әверелгән чорда, бу әлеги зур вакытга да түгел кебек. Ләкин үз Президенттан акрынлап булса да башкалар кебек була баруны күрү күнелле. Димәк, дин дәүләтнең әерилгән дигән кире кагулар урынына, килешү, кешелә мөнәсәбәтләрен торгызырга тырышу килә. Әхлакыйлык, тәртип кебек төшенчәләр һәркайсыбыз өчен зарури булган заманда Президентның мәчеткә килүе күнелдә өмет чаткысы утга. Без барыбыз да кешеләр бит!

Татарстан боксчылары жиңелергә өйрәнмәгән

Өченче ел рәттән Дөрбешки послогының Спорт йортында дөнья чемпионы Айрат Каматов исемендәге приз өчен ярышлар үткөрелә. Билетчеләре 13-21 мартларда үтте. Анда Ульянов, Чабаксар, Ижава, Глазов шәһәрләре һәм Татарстан спортчылары катнашты. Украина, Беларусь һәм Эстония боксчылары ачка булса, сәбәплә турнирга килә алмадылар.

Ярыш зурлар һәм ашылар (1973-76 елда туганнар) арасында узды. Тренерлар спортчыларның әсәрлекләрен тикшерделәр. Шунысы куанычлы: бөтен авырлык категорияләрендә дә Татарстан боксчылары җиңү гүялиди.

Ярышларны үткөрү өчен Казан оптик-механика заводы профкомы, Татарстан Республикасының Спорт буенча дәүләт комитеты, "Татмехнабор" берләшмәсе, Татар арадашчылык коммерция фирмасы зур тырышлык куйдылар.

"Т.Я." 32 санында Борис Ельцинның Русия халык депутатларының VIII сьездында җиңелүен һәм аяклар араларда халыкка мәрәҗәгать итәчәге турында язган иде. Сәясәт белән әзмә-күпмә кызык-сынуучылар атна бие президентның чыгышын көтте, ә аның матбугат сәкатибе В.Костиков, җамагәтчелекне котыр-калап торды. Янәсе, Ельцин инде ныкка карага килде һәм тиздән үз сүзен әйтәчәк. Моны ишетеп Вашингтоннан Конституция Суды рәисе В.Зоркин кайтып төште.

Ниязат, шимбә көнне, 21 сәгәт 30 минутта телевизор экранында сьездан соң тавыш-тын чыккан Ельцин пәйда булды. Ул үзенең чираттагы форманга кул куюын әйтте һәм аның этәгеккә белән таныштырды. Президент идарә итүнең махсус тәртібе урнаштырылуы турында хәбәр ите. Бу махсус тәртіп, ә төгәлрәк итеп әйтсәң, Президент идарәсе, Ельцин әйтүенчә хакимият кризисы тәмамланганын давам итәчәк. 1993 ел

Ельцин аякка Мәскәүне бастырды

ның 25 апрелдә тавыш биру, ягъни референдум уздырылачак. Анда сайлаучылар Русиянең президенты һәм вице-президентына ышаналары, юкмы икәннәрен белдерәчәкләр. Моның белән беррәттән Конституциянең төп положениеләре дә халык хөкеменә чыгарыла. Ельцин әйтүенчә, армия сәясәткә катнашмаучак, Федератива килешү үз көчәндә калачак. Федерация субъектларының хокукларын кысу турында сүз дә булу мөмкин түгел. Ә иң мөһиме шуңда ки, Ельцин үзенең эшләренә каршы килгән ЮС һәм сьезд карарларын гамәлдә түгел дип белдерде, а бу исә ЮС һәм сьезд ноль дигән сүз.

Шуннан соң бәлдер инде мәхшәр! Руслан Хасбулатов БДБ илләре парламента-

ры белән очрашуларын өзеп Мәскәүгә кайтты. Ельцинның мәрәҗәгәте тәмамланып бер сәгәтә та үтмәде, телевизор экранында генераль прокурор Степанов, Конституция Суды рәисе Зоркин, ЮС Рәисе урынбасары Воронин, вице-президент Рудкой пәйда булдылар. Гади кешеләр аларның сүзләреннән ни дә булса аңлау бик авыр булган-дыр. Ләкин шунысы ачык: Степановтан кала барысы да Ельцинга оппозициягә бастылар. Шушы үз состав төн уртасында матбугат конференциясе үткәрдә. Яхшәмбе көнне Русия ЮС сессиягә җыйелды һәм карар қабул ите. Карарда президент Конституцияне бозды дип белдерелә һәм чит ил житәкчеләренә Русиянең эчкә эшләренә тыкшырма-ска тиеш булулары турында әйтелә.

Кыскасы, Ельцин үзенең мәрәҗәгәте белән барысын да аякка бастырды һәм юкка да чыкты. Ә Мәскәү урамнарынан митинглар дулкыны узды. Ельцинның үз чыгышын шулай озакка сузында берәр хикмәт бардыр, күрәсәң. Бу чыгышның яхшылап уйланылган булуы, Ельцинның киләсе көннәрдә ниләр эшләчәген белүе көн кебек ачык. Тагын шунысы да бик мөһим, теләсе кайсы вакытта һәм теләсе кайсы илдә хакимият кризисыннан бер генә юл белән чыкканнар. Ул да булса - хакимият башына диктатор килгән. Мисаллар буа буарлык: Наполеон, Пиночет, Ленин, мәселән, Русия башына кем килер? Бу сорауга җавап үзен көттермәс кебек.

Равил САБЫР.

Узган атнада Яшьләр үзгә ресторанында пешекчеләр конкурсы үткәрелде. Республикабызның яшь пешекчеләре әзәрләгән тәмле, матур сый-нигъмәтләрдән күзләп калашырлык, теленге йотарлык. Юк кына нәрсәләрдән дә канфит ясау шушы булдыр инде ул. Пешекчеләр искергән икмәктән гена да нинди гена тортырлар, кексәр пешермәсеннәр! Ит, гел шушы конкурста калынуу хокукы алган пешекчеләр әзәрләгән тәм-тохмарны гына ашасын иди! Рәсемнәрдә: Яшьләр үзгә ресторанында үткәрелгән пешекчеләр конкурсының күренешләре.

Е.КАНАЕВ фотолары.

Геометрия кануны яки БТИУгә яңа житәкче килде

Узган атнада 2 көн давамнда Г.Камал исемендәге Татар дәүләт академия театры бинасында Бөтентатар ижтимагый үзгәргән (БТИУ) III хорылтае булып узды.

Театр бинасының зур залы БДБ илләренән килгән күпсанлы вәкилләре янына Америка, Япония, Кытай, Түркия кебек чит дәүләтләрнең кузәтүчеләрен дә сөендәрдә ул көнне, Корылтайда каралачак төп

мәсәләләренң берсе БТИУнең платформасын билгеләү һәм аның җитәкчесен сайлау иде.

Корылтайның беренче көнендә Татарстан республикасы гражданның хәрби хезмәте, качаклар һәм күчеп-кайтуучыларның хокукларын яклау, Татарстанда Дәүләт иминлеге комитетын бетерү; республикадан читтә яшәүче миллиәтләрләрбегә Татарстан гражданылыгын биру, хосусыйлаштыру, жир турындагы

һәм башка кайбер проблемалар каралды.

Икенче көнне - оештыру мәсәләсе каралды. Корылтай эшен башлауга ук Кама аръягы регионнаын килгән вәкилләр үзләренң мәрәҗәгәтләре белән чыктылар. Анда БТИУнең президенты итеп Чаллы татар ижтимагый үзгәргән рәистәш булган Зиннур Әлиуллины сайлау турында әйтелде. Чаллыдагы милли хәрәкәтнең иң көчле активистларынан сайланган, Татарстанда Русия президентын сайлауларга протест йөзәннән ачык ышлан иткән бу егетнең БТИУнең ийдерү булып алгач аны нинди йөлдәй алып барачагы фаразлау кыйн түгел. Бу очракта аның җайгандыр Татарстан Президентына каршы чыгуы гына өйту дә җитәдер.

Әмма шулай булуга да "карамастан, Корылтай Зиннурны раис итеп сайлады. "Милли хәрәкәткә бүре рухлы татарларны туплап, без күп этләрен җиңеп барабыз, һәм кайчан да булса тулы азатлыкка ирешкәнчә көрәшербез", - дип ант итүче Зиннур Әлиуллины БТИУ раисе (ә президенты түгел) итеп күрү кайберәүләренә шикләнделәргә дә мөмкин. Моңарчы үзәккә якин торуну хуп күргән БТИУнең алга таба чиктә тайпылуы рәсми органнарын сәясәттә күпчелеккә тәшкил - иткән либераль көчләренә, Президентны да үзгәргә мәжбүр итәчәк. Чөнки геометрия законнары буенча үзәк нәкъ менә ике яктан да бер үк еражлыкта торуну таләп итә.

Парламент житәкчесе

әдәбият аксакаллары Гомәр Вәширов һәм Әмирхан Еники белән очрашты. 92 яшьлек Гомәр аганың хәлен сикер хастаханәдә беләсә, Әмирхан аганы ул өенә барып туган көне белән котлады. Әнгәмә барышында халык язучылары Татарстандагы сәясәт, икътисади хәл турында сөйләштеләр, әдәбият һәм сәнгатьне күз уңынан ычкындырмалары, милли мәдәнияте торгызу эшендә эзлекле хезмәтләре өчен җитәкчеләккә рәзмәт белдерделәр.

Бүген Казанга Мәскәү һәм чит ил массакүләм мәгълүмат чаралары журналистларынан торган бер төркөм кунак килгәргә тиеш. Моңарчы буран аша бүре куу белән ыгышылган каләмдәшләребез республикадагы сәясәт һәм икътисади хәле үз күзләре белән күрүеп, капшап карап өйрәнәчәкләр. Аерым алганда, алар Казан компрессорлар заводында, Түбән Кама "Нефтехим" берләшмәсендә, "КамАЗ" акционерлык җәмгыятендә, "Бөрелә" совхозында булачаклар, республика халкы белән очрашачаклар. Журналистлар белән Президент М.Шаймиев та очрашыр кебек. Балхи, шушы хәлләрдән, соң дөнья җамагәтчеләге Татарстан Республикасы турында дәрәс мәгълүмат алыр.

1 апрелдән бәяләр "иреккә чыгарыла" дигән фараз дәрәс булмас кебек. Бәяләр Русия дәүләтәндәге бәяләргә генә акынлаштырылачак.

Сессиядә каралачак проект қабул ителә калса, 1 апрелдән Татарстандагы минималь хезмәт хакы 4500 сум тәшкил итәчәк. Бу исә бюджеттагы оешма хезмәткәрләренң эш хакы да ике мәртәбә артта дигән сүз.

Кибетләрдәге аз галамәтләре турында искәрткән идек инде. Тагын бер мәртәбә исегегә төшәрәб: хөкүмәт килешүе нигезендә кайтарылган афлусунның килограммы 350, хәлвәнеке - 800, зәйтүн маены (1 литры) - 1900, сол маены (1 литры) - 900, алмаыны - 200, сарымсакыны 300 сум тәшкил итә. Артыграк бәяләргә сатарга тырышучы кибетчеләренң хаксыз икәнлеген алдан ук белеп торыгыз.

Журналист буласың килсә

Сезнең алда тормыш казаныңың иң кайнар жирендә кайнарға теләк белдергән яшьләрнең беренче язмалары. Шахматчылык берни дә юк кебек аларда: гадәт, кабатланган темалар, гап-гади хәлләр. Ләкин нәкъ менә шушы гадәтилекләре белән җәлеп итә алар күчелле. Бу язмаларның сәмишмилеген дә күрми калмас укучы.

Ә бәйге дәвам итә. Дөньяга үз күзе белән карый белгән, шуны кагазга төшереп җибәргән укучыларның язмалары газетада алга таба да бирелеп барылачак. Исегезгә төшерәбез: беренче өч урынны алган авторлар Казан дәүләт университетының журналистика факультетына имтихансыз кабул ителәчәк.

Бигештә урамнар тын

Газетадан "Дөньяда иң абруйлы һөнәр - журналист. Ул Президентлар белән дә, хәерчеләр белән дә аралаша. Әгәр шушы тормыш казаныңың иң кайнар жирендә кайнарға теләсәң, "Татарстан яшьләре" сина булыша ала" дигән сүзләренә уку белән сагатың буе ничек бу конкурста катнашырга дип уйга батып утырдың. Ашау качты, йокы кәрмәде.

Минем хыялымда бар иде журналист булу теләге. Аннан соң ул, ниһайет, сүрелде. Мәңа бүген ул аңадан уянган кебек булды һәм шушы кайнар казана төшсә килә башлады.

Бүген дә кич булды. Сагаты алтылар тирәсе. Ярый, мин урамга чыгып алам.

Бигеш авылы. Урамда кич белән жылытып җибәргән. Аз гына җиллеләшкән. Баганаларда утлар яна. Кешеләр инде зыткан кайтыптар. Жылы өйләрендә бергәләп ич италар. Урам тынып калган. Ара-тирә кинога баручы яшьләр гөна үткәләп китә.

Мәңа минем каршыга бер пар килә. Болар - Әңкә - ана белән Алмаз абый Гыйләжделәр. Жырлар икәт итүче Алмаз абый шушы иңде. Сәңа һава суларга чыкканнар. Икесе дә, пенсиягә буларына карамастан, эшләрлә әле. Алмаз абый - участок врачы, Әңкә ана урта мәктәптә укыта. Авыл халкы аларны бик ярата, хөрмәт итә.

Мәңа алар минем яныма ук җилеп җиткеләр.

- Исәнмесез! Бүген урамда сөз гөна бугай. - Юк, - диләр болар, - без гөна түгел. Әңа теге урамнан Фәүҗәт белән Назилә килә. Фәүҗәт аяктыртып иңде бу урамнырны. Мондый аякты урамга сипрак та чыгарып ала.

- Алмаз абый! Бүген кафезгә ахшы бугай. 1993 ел сөзгә шушы урам кебек аякты булармы, алла башкачаракмы?

- Бу ел шушы урам кебек аякты булса, ахшы иңде ул анысы. Яңа кылган ел җилкеләр булсын иде. Хастахангагә яңа җиһазлар кайтарылса, балалар үзләренек аңиләрне, әбиләрне ташламасалар, нинди күчелле булар иде. Юксың, безнең хастаханә картлар йортында өйләнә бугай. Колхоз да ныркак ярдам итсен иде, профсоюз оешмасы авырлар хәлән сипрак белсен иде. Ниһайет ала, Фәнис әнем, мине сораштырасың?

- Мин болай гына. Катлаулы, авыр тормышка әңем поша. Аңиләр бу сорашуны сөре бар. Анысын алга таба белерсез. Бәхетем булса, - дип хәйләләп алдым мин.

- Әңкә ана! Сезнең күз алдыгыгә ничек килә 1993 ел?

- Бары тик ахшы булып кына, апәсәм. Бу ел үткән елга караганда тынчырак үтсән, кешеләр мархәмәтләрәк булсыннар иде.

- Мархәмәтле булуды сөз ничек аңлайсыз?

- Кеше бер-берсен ихтирам итә, бер-берсенә ярдәмлә икән, әти-әнисенә ахшы булса, шул-дыр иңде мархәмәтлелек.

- Ярый. Сезне урам уртасында озаң тоту килешмәс. Мин теге очка барып кайтам әле. Тынчы йокы сөзгә.

Әңа, Фәүҗәтләр дә минем якка борылдылар.

- Исәнмесез! Нинди кызык бар? Нигә көлөсәз? Уәң аяктыртып урамнан йөрү күчелдәләр иңде, Фәүҗәт?

- Әйе. Урамнар аякты. Тик менә лампочкалар табуы кыен. Кая барсаң да бартер. Мә сина да, бир минә.

- Шулай иңде, Фәүҗәт. Заманалар авыр хәзәр. Колхозларга биргәк та ачырга туры килә. Хәллә колхозлар гына тернәкләнә алыр бу заманда.

- Назилә, синең эшләр ничек бара?

- Мин бухгалтер кешенек кагаз арасы иңде. Иртән кереп чыгам, кич чыгам. Бәйләр дә көн сәен үзгөрәп тора.

Хушланырга да өлгөрмәдек, тагын берәү килеп чыкты.

- Раиф абый! Син тормышны ахшырыр дип уйлайсыңмы?

- Әй, әнем, кеше тел ахшы булар дип өметләнә иңде ул. Аңиләр, барыбыз бергә тыныскаң, нигә ахшырырсын диде. Бергәләп эшләргә гөна кирәк. Мәңа без тормыш авыр дип тормышыбыз - йорт җиткерергә йөрмәбез. Бик авыр булса да, материалларны да табабыз. Колхоз күбәрәк булышысамы...

- Ваучерларыңны кая куярга уйлайсың?

- Аппарат иңде, әнем. Алар белән аңиләргә дә белгән өкә. Файдалы җибәр булармы иңде? Әле анысы вакыт бар, ныклап уйларга кирәк.

- Безнең дә шул киешә әле, абый. Акция сатып алырмыз иңде. Ярый, Раиф абый, мин кайтуга таба китәм әле. Елның сөйлә бугай килә. Кайтып тынчым әле. Тагын ниләр вагдә итәң. Хәзәр безнең үз Президентыбыз иңде. Тик шулай да...

Фәнис, НУРЕТДИНОВ.
Зәй районы,
Бигеш авылы.

Кояшы җайы кәңәре җиткелә, Илсәярнең балалар бакчасына барасы килми. Барса да, төшке йокыдан соң кайчан килеп алырлар, икән дип йөри. Ял кенән һәр атнада зарыгып кетсә ала ул. Илсәяр кулъяулыгына иппи теләкнәре төрә, шөңгә сөт тутыра да өтисе белән кырга китә. Әгәр йокылдан торганда өтисе өйдә булмаса, әнисенә сиздермичә гөна ишек алдына чыга, кызыл бакчаларын кия, аңиләре өтисенек трактор эшләреннән басуга йөргә. Дөресрәгә, телкә балалары аныша.

Эштән бушаган арада өтисе-кызы, иппи синкыларын алып, чокыр башында өтисе өне аныша китәләр. Төлкә балалары, уйнаган җилләреннән туттап, аларга карап каталар да, "фых" итсеп оларнына кереп йоталалар. Илсәяр иппи кыскаларын сүзсүп:

- Чыгыгыз иңде, чык, иппи бирәм мин сөзгә, - дип килә, ләкин сөзгә күзләр юкш кара борыларын селкетеп

Төлкә өне

иснәп карыйлар да, юк иңде, чыгып тормышыбыз дигәндәй, тагын да эчкәкәр кереп качалар. Илсәяр кулын да тыгып карый, ләкин тырышуы файдасыз.

"Нигә чыкмылар, минем телкә баласын тотып карыйсым килә", - дигән сүзләренә каршы, өтисе:

- Алар аңиләрен тынчыллар. Димәк, аңиләренек рехәсте юк. Иппиләренне монда калдыр да, чигтән гөна карап торырыбыз, дигә юмалап, кызыл бер якка алып китә.

Илсәяр селкеләргә куркып, аңиләрен аял-йолт каранып иппи кимеганнәрен күзәтсә тора.

"Әйбә, берсен гөна булса да өйдә алып кайтабыз", - дип бөйләни иппи өтисенә. Чөнки: "Туганлары бик хаты елап калырлар, ниһайгә белмәгән әнисе кич белән кил-

- Әниләре урманга алып киткән аларны, анда тынчырак та, әйбәт та, - дип юатты өтисе.

Кич йокларга яткач өтисе белән әнисенек пышылдап кына сөйләшкән сүзләренә коләк салды кың.

- Жир ичкә күтәрә икән аңиләй кешеләрне, өнәрсенә калар туздырып киткәнәр. Тиреләре өчсн никадар жан кылганнар...

Төлкә балаларының уйнаганын, тугарак күзләрен атыптыртып аңа карап торугарын исәп төшерә кың.

Ниһайгә бу зурлар? Ичкәк шулай уйнап туймас шуң аңиләреннән үтсә аламылар икән? Керекләре дымланды, битеннән күз аңиләре тәгәрәде Илсәярнең. Берәздән ул йокыга китте. Төшкәдә ул шаң телкеләр белән бергә болында уйнап йөрдә...

Гөлнар САТТАРОВА.
Кама Тамагы районы.

Яшәртәсе иде авылны!

Фәҗигәле язмышка дучар ителгән кешеләр гөна түгел, авыллар да бар. Мин шуңиди авылларның берсе - Олы Саурыш авылы турында сөйләмәкче булсам. Олы Саурыш - минем туган авылым, тик авылның ошын дигән исеме гөна калган, хәзәр иңде ул бик кечкенә.

Ә булган авылның шуңиди вакытлары: чакырыма сүзләгән икә урам, йортлары бик матур төзәләр. Тарих төзкәдә белән урамның берсәндә мәселәман татарлары, ә икенчесендә керәшен татарлары яшәгән. Гөр килеп торган авыл, мархәмәтлеләрдән мөһимнәк азан өйткәнә иштеләп торса, чиркәу чаңы суккан да алла кайларга аңгыраган...

Авыл халкы бик тырыш, өдәлелә һәм үзгә дус яшәгән. Икә диннәк байрамнәрен дә зурлап байрам иткәнәр, бер-берсенек хәтернә калдырма-ска тырышканнар.

Төгүчеләре, итекчеләре, балта осталары белән тира-юнда танылган булган безнең авыл.

Укымышлы кешеләренек күп булуы белән дә данлы булган бу төбәк. Беренче Ленин ордены кавалеры Анна Ибраткыны да бик омылап исә алалар. Ул - укытучы кешә. Ә икенче кавалер - Даут Матвеев - исэн-сау яшәп, игеләклә тормыш алып бара (ул ордены заманында кукуруз итү буюна алган) Аткаган эзотехник, агроном, укытучыларны санный китсәме?..

Өйтсә килгән фикерем шул: авыл халкы борынгыдан укымышлы, мәдәниятлелә һәм тырыш булган. Киләчәккә күздә тотып, балалар өчсн дип өметләнә, төзәгәннәр безнең бабалар бу авылны. Мәселән, чиркәу тагы дип атала торган калкулыкка клуб, аның белән янәшә мәктәп, медпункт һәм кибетне урнаштырганнар. Һәр кичә клубта уза торган булган, аны карарга бөтен авыл диярлек җыелаган.

Ял иткәнәр, бәхәсләшкәнәр, үзгә фикер алышканнар.

Тәһәффүз укучылар кибеткә керсә, авыл халкы аларга юл бирер. Тизрәк алып китсәләр, дәрәсләренә сонга калар күрмәсеннәр - бу авыл халкы өчсн азылматган халыда булган. Нинди кәчә күңелдәлек бит уйлап харасан...

Минә бу турыда әңнем сөйлә. Ул - укытучы. Тик болар бул да үткәнәр хатирәсе иңде. Мәңет сүзләгән, чиркәу иштеләп. Халык икесен берсен сахлап кала алмаган, сөзләргә юл куйгандардыр иңде. Шуның белән авылдан аям дә, барокат та качкан, әлбәттә.

Моннан 20 еллар элек авыл бик матур иде әле, дип сөйлә минем әңнем. Сигезеләк мәктәптә 270 бала белем ала иде, диде. Тик иң өчснәр шул вакытларда авылга югарыдан "перспективасы" дигән мөһер сугыпкан була. Ул чактагы җитәкчеләргә һәркәс беләндер ошамый авыл. Авыл көнләп, күзгә күрүнен юкка чыга, тарала барган. Башта колхоз идарәсен күчәләр, аннан авыл советын, аннан мәктәпне... Мәктәп артынан ишсн тагыллар да күзгә, билгелә. Ә балалары артынан - ата-аналар... Анысы иңде мин белә башлагач, минем күз алдымда эшләнә. Авыл ялгыз карт-карчылары белән ятим, кызганыч хәлдә утырып калды. Мәктәпкә бер уңлар бала керергә тиеш булсак, хәзәр менә урта мәктәптә алызым укып йөрим.

Юк, мин, авылны ташлап киткеләр дип, кенәдәр тәһәффүз җыенмыйм. Эшсәз калу, юлсызлык, өметсезлек, кыскасы, шул вакыттагы сәясәт өеренә элөккәнәр алар.

Тик туган җир, туган туфрақ барыбер юксындыра, сагындыра булар. Шулай булмаса, өлкәннәр үзләренә мәңгеләк йортын шушы, авыл зиратыннан элөккәнәр иде. Иңде бер кызыл да калмаган нигә туфрагына салкын гөдәләрнә китерүне васыять итсеп өтсәләр иде. Мәңа шул вакытта үзәкләр өзәлә иңде, никадар сагынып, җирсеп янәшәгән аңиләйсн бу кешеләренек. Хәсән Туфан юкка гына:

Торган җир - кемеш, Туган җир - алтын,

- дип азымандыр.

Өйтсә килгән фикерем шул: үз азыгыз белән, күлдә көч барында кайтыш туган якларга, аяктайлар!

Фәридә
ГАЙНУЛЛИНА,
Теләче районы.

Өзелде моң (парча)

Юк иңде ул хәзәр. Ките. Бөтенләйгә, мәңгәгә. Тик күңелдә, йөрәкнә иң түрсендә, ул уйнаган көйләренек хабатланмасы монды гына калды.

Халыкта шуңиди сүз бар: имен, җир-мөң артакан кеше кыска гомерле була. Балкы ул алай да түгелдер. Тик менә бу сүзләр нәкъ аның турында өйткән кебек.

Ул да шулай җир-мөң арата, аңа көй ишсә, бөтен дөньясын ташлап, баянына тотына, тизрәк аны отып калырга, өйрәнергә, аңа үзеннән дә аңа өстәргә тырыша, менә дә бер кабат уйный, үзә гөна белә торган күңел көйләренә ба-сып бизәкнә иде. Жырга, моңга, тылсымлы гитара кылларына, аның бармаклары калыу белән мөң агылырга торган гармонь, баян телләренә жан-тәңе, бөтен булымышы белән гаушыйк иде. Шушы илаһи музыка дөньясы аны һәрчак үзәне тартты, үзәне асир итте.

Әйе, ул моңлы да, дөртлә дә, өздәренә, төста да итсеп уйный белде. Тик... төмере гөна кыска булды.

Уә ките, ә ул уйнаган көйләр, өзелгән мөң булып, йөрәкнә иң түрсендә мәңгәгә калды.

Зәйфә СӘЛИХОВА.
Бәләбәй шәһәре.

Язмый торган журналистлар да бар

Алар - фотокорреспондентлар. Шуларның берсе - В.Зөфөрәев жан өшеткәк җилкә көндә сөтәткән арым ачык һавада эшләп, авыл укышы тамамлаган. Зөфөрәевнәк менә бу рәсеме 1992 ел йомгалары буюнча иң ахшы 10 рәсем исемлетенә керде.

Махсуслаштырылган
жирле
"Агропромышленность
комплексы"
инвестиция
фонды

«АПК» ДУЛКЫННАРЫНДА

Туган-тумачларыгыз, таныш-белешларегиз белан кичәккәнән соң махсуслаштырылган жирле "Агропромышленность" комплексы инвестиция фонды акцияларын сатып алырга карар бирдегиз ди. Бу ниятегезне гамалга ашыру өчен түбәндәгеләрне белү зарури: Беренчедән. Сезгә фондың жирле вәкилләгәнә барырга кирәк. Аның адресы: Казан, Декабристлар урамы, 1 нче йорт, Идел-Кама биржасы, 2 нче кат, 11 нче бүлмә. Тел. 53-03-07. Икенчедән. Бирегә килгәндә сезнең кесәгездә паспортгыгыз, саклык кенәгегез, ваучерларыгыз һәм акчагыз булырга тиеш, чек - ваучер) плюс 180 сумга 6 акция бирелә. Бер акциянең бәясе 1500 сумга йери. Бүгенге көнгә фонд инде 100000 акциясен сатарга өлгергән. Ашыга тешәргә киңәш бирәбез, ник дигәндә, 31 марттан акцияларне сату шартлары үзгәрәчәк.

Улмы? Ул...

Шушындый баш астында без сәүдә, икътисад эшләре белән бәйлә терминнарға аңлатмалар биреп барабыз. Теге яки бу сүзгә тәфсирләп бирүне сорاپ редакциягә инде хатлар да килә башлады. "Һәркемнең үз ваучерын уңышлырак итеп файдаланасы килә, - дип яза укучыбыз Вакыйф Зәйнуллин. - Коры кәгазь тотып, төп башына утырып каласы килми. Бер карчык әйтмешли, минем кызым кияү күргәннән дигәндәй, моңа кадәр ваучер ишә нәрсәне белгән кешемени без. Күпләр тарты арасынан алтын бөртөгә эзләгән өтәч сыман бизнес сүзлегендә казына хәзер. Бик кирәкле, кенә кадагына суга торган эшкә алынгансыз. Рәхмәт сезгә!"

ДИВИДЕНД. Бик гади итеп әйткәндә, акция сатып алган кешега килеп торучы табыш. Акционерлар җәмгыяте җыелган акчаны файда китерлек эшкә тотта һәм табыш алганнан соң аның бер өлешен акционерларына түли. Менә шушы акча дивиденд дип атала.

КҮЙММӘТЛЕ КӘГАЗЛӘР БАЗАРЫ. Моны болай аңлатарга була. Эшкүчүләрның яки дәүләтнең ниндидә булса файдалы һәм кирәкле эшкә тотар өчен акчасы җитми. Шуңлыктан алар күйммәтле кәгазьләр чыгаралар һәм бу кәгазьләрне халыкка сатып акча тупыйлар. Күйммәтле кәгазьләр базарының бурычы - өлгә акчаларның тиз арада эшли башлавын

төзмин итү. Күйммәтле кәгазьләр базарын арадашчылардан, ягъни брокер һәм дилерлардан башка күз алдына китереп булмый.

БРОКЕР. Ул сатучы белән сатып алучыны касыштыручы. Күрсәткән хезмәткә өчен ул процентлар ала.

ДИЛЕР. Сатучы белән сатып алучыны касыштырудан тыш үзе дә күйммәтле кәгазьләр сатып ала. Аннан аларны югарырак бәягә бүтәннәргә сата.

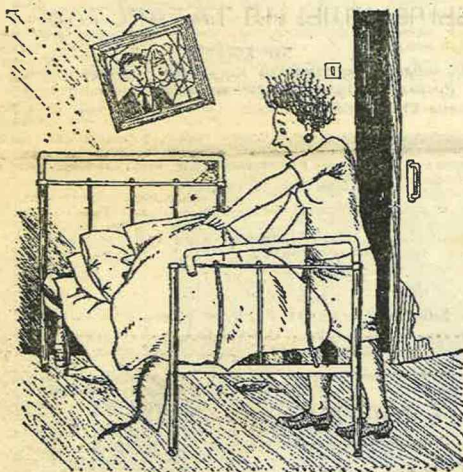
Брокер һәм дилерларның керемә сәүдәгә ничек баруына байле, шуңа күрә алар кул кушырып утырмыйлар, ә клиентларны үзләре эзләп табалар.

МАРКЕТИНГ. Инглиз сүзеннән ясалган (market - базар). Ул эшнә оештыру һәм җитештерелгән продукцияне сатуның комплексы системасы. Төп максаты - кулланучы

ларның ихтияжларын өйрәнү һәм бу ихтияжны тиз арада канәгатьләндерү хисабына табыш алу.

Укучыларыбызны тагын бер кат искәртәбез: "АПК" инвестиция фонды турындагы язмаларны игътибар белән уку һәм җыеп барыгыз. Алда сезнең күңелле хәбәрләр көтә.

(Давами. Башы газетабизның 32-34 нче санларында).

рыгын кесәсенә тыгып куйды, мөгезләр күренмәсен

шарты. - Мин хатын-кыз белән инде күптән шаларым. Карт бит инде мин. Мин эчкечеләрнең котын алуы булып эшлим. Сөз Сәлмәннең хатыны була-сызми?

- Әйе, - диде Сәймә. - Сезнең исемегез Сәймә. Инде алайса? Мин Сәлмәннең дуслы. Миннән хуркымагыз. Ул миңа фатирның ачкычы калдырып китте.

- Үзе кайда соң ул? - Шайтан белсәммени аны? - диде җен. - Ул бу планетадан китеп барды.

Сәймә кычкыра башлады:

- Чыгарып җибәрегез мине! Мин монда калырга хуркам! Сәлмән! Коткар мине!

Хатын чыраен сытты: - Хатын-кызның шул кычкыру булыр инде аның. Кычкырмагыз,

- "Сәлмән-е-ем." - диде җен, үчкеләп. - Нәрсә, Сәлмән кирәк булдымны хәзер? Ташлап чыгып китмәскә иде...

- Бик нык эчте бит. Тузына иде...

- Һе, тузыннар кәнишнә... Сал-сары малай табып биргәнсең бит...

- Минем Сәлмәннән башка беркем белән дә булганым юк. Аның баласы ул! - Сәймә җенгә таба атлады. - Алып кайт Сәлмәнне монда! Сирәк кенә булса да бала ата-сын күрүп үсеп.

- Кызма әле син, Сәймә. Ничек алып кайтып мин аны? Кәнишнә, аяң чагым булса, мин аны күтәрүп ота алыр идем дә бит... Юк шул, элеккегә дөрман калмады. Бездә, җеннәрдә, бер әйтәм бар: "Яңа җиткә 2040 ха, эшләр китә шырыкка..." Ө миңа инде, аллага шөкер,

Сәлмәннең кем икәнлеген дә, жирдәге хәлләрен дә. Ул Сәлмәнне азат итүгә, өч татар укымышлы кыргыйларга каршы торырга каршы килде. Шулай да Камил аны күндерде, чөнки Галинә дә, кешеләргә яшарга хәтта, берәр вакыт кире җиргә кайтырга да хыял-өметкә юк түгел иде.

Шулай да Камил Сәлмәнне байдан коткарганда ул:

- Зерә маташабыз, бу гай... - дип куйды.

- Юк, юк, зерә түгел, диде Камил бауны чишә-чишә. - Без хәзер өч татар, өч аякчан - үзбәкчә...

Сәлмән аяк-кулларын азырдырач аяң, кыска сапны сөңгә төрттирдылар. Нәкъ шул мизгелдә бер кыргый йокшынан узып сикереп торды һәм, хорал-ланган татарларны күрүп, ачы итеп кычкырып

- Без шулай гомер буе куркып яшәрбезмени? Тегеләрдән безгә монда рәт булмагач бит...

- Мондый торкыны та торкың түгел инде... - диде Камил, таяк белән учакны болгатып. - Жирдә хет, аяшым-начарым, законнар бар. Ө монда - Билгесезлек.

- Чиннан да, - диде Сәлмән, - закон булмагач, кеше ашаучылардан теләсе нинди кабахәтлек көтәргә була.

Камил мәсхәрәле итеп көлөп куйды.

- Ишетсәңме, Гали, - диде ул, Сәлмәнгә ыялап. - Үзе жирдәге законнарны сөймичә монда килгән, ә үзе инде бүген үк законнарны сагына башлады.

Гали дә көлөп җибәрде: - Әле безгә яшар карасын монда, алимент кәручы хатынны да сагына башлар. Ха-ха-ха! Тагын безгәдән жир шарындагы бөтен хатыннарга алимент түләргә дә риза булыр.

- Нишлай монда хатын-кыз заты юк соң? - дип сорاپ куйды Сәлмән.

- Бар иде алар, - диде Гали, авыр сулап. - Теге кыргыйлар аялап бетерделәр. Хатын-кыз итеп бик яраталар.

- Ө җенсиз мөнәсәбәтләр ничегрәк соң? - дип кызыксынды Сәлмән.

- Аларның берничек тә түгел, - диде Камил. - Печеләнгәннәр алар. Йолалары шуңдый. Шуңа күрә, үрчәмәгәч, алар өчүгә генә калдылар да инде.

(Давами бар).

ЖЕН БУТАДЫ...

(повестьтан өзекләр)

Зөлфәт ХӘКИМ

Сәймә, өйгә кергәч, ишек катында кышан-мыска басып торды. Өйдә бөтен нәрсәнең асты өскә килгән - шапшаклык, төртүсезлек, хөкөм сөрә иде. Карават шыгырдап куйды, юрган астынан гырылдаган тавым ишетелде.

- Тагын исерек бутай... - дип кычкырады Сәймә һәм өйне җыештырырга кереште. - Әй, Сәлмән... - Юрган астындагы гырылдау көчәйде. - Әй, Сәлмән, өйне абзарга эйләндереп бетергәнсең бит...

Шулаикит юрган астынан Хатынның ике мөгезле башы килеп чыкты.

Сәймә җан өзгеч тавыш белән кычкырды да, ташылап иданга ашты - бу аның һуштан азуы иде.

Жен сикереп торып тиз генә ишеккә бикләде, чалбарын, күлмәген киде, кой-

өчен фүражасын киде. Шунан - стакан белән су алып килеп Сәймәнең битенә чачратте.

- Ханым, ханым... Каушамагың өле шул кадәрле... Мин бит алкогольларны куркытучы шайтан. Хатын-кызга тимим мин...

Сәймә башын калкытты, торып утырды. Аннан сикереп торды һәм чәрелдәп өй почмагына барып сменды.

- Ханым, мин сезгә тимим, - диде Хатын, тавышын мөмкин кадәрә йом-

зыннар. Сезгә бит кагылган кеше юк. Сәлмән барыбер ишетмәгәч. Ул хәзер башка планетада яши.

- Ниңдә планетада? Жен караватка барып утырды.

- Әйтими. Алайса сез аны табып, алимент түләттерчәксез.

- Кайда ул? - Кайманда!

Сәймә, битен чаршау белән каплап, үкми башлады: - Сәлмән-а-а! Кайда син!.. Сәлмә-а-әне-е-ем!

2040 кына түгел, 2084 ашы. Сәймә хәлсезләнеп урындыкка утырды.

- Әй, Сәлмән, Сәлмән, - дип пышылдады ул.

Хатын аны катырга тыршытты:

- Өзгәләмә бик, Сәймә... Мин сиңа ярдам иткәләрем. Чөнки мин гаепле монда...

Аборигеннар йокларга яткан, Камил Галине төрткәләп уятты.

Галигә бик озак аңлаттырга туры килде:

жибәрде. - Көчләр тигез булу сәбәплә ике-як та сугышны башлап җибәрергә багырчылык итмәде. Аборигеннар кычкырып-кычкырып янадылар да, тау артына таба юл тоттылар.

Гали кайгыга батып: - Алар бездән үч алынып калмагачлар.

- Әле, уяу! Булырга кирәк, - диде Камил, учак янына урнашып. - Азат ителүгәң чиксез куанса да, Сәлмән дә улга чумды:

Ваучер ияләре игътибарына!

Акциянең ни икән беләсезме?

Дөрес, бүген акция - хосусыйлаштыру чегын файдалы итеп урнаштыруның бердәнбер реаль юлы.

Россиянең абруйлы компанияләре, банклары, инвестиция фондларының акцияләрен ваучерга сез бары тик Казан универсал биржасында гына алмаштыра аласыз.

Без сезне сишәмбе, чәршәмбе һәм пәнҗешәмбе көннәрендә 10 нан 12 гә кадәр көтәбез. Безнең адрес: Казан, Солдатская урамы, 1.

9,14 номерлы трамвай, 1,4 номерлы троллейбус белән "Энергоинститут" тукталышына кадәр килергә кирәк.

Хосусыйлаштыру чекларын сез көн саен бездә файда белән сата яки сатып ала аласыз. Биржаның эшләү вакыты 10.00-12.00 һәм 15.00-17.00 сәгатьләрдә. Шимбә һәм якшәмбедә: 10.00-12.00.

Элемтәгә керү өчен телефон: 57-84-47.

Өй шартларында ничек итеп көнбагыштан халәз ясарга? Әгәр рецепт һәм ничек ясау турында ақлатма кирәк булса, шушы адреска 100 сум акча һәм буш конверт жиһазуегез сорала.

Адрес: 423353, Татарстан, Сарман районы, Дүсәл авылы, ХУ-КБ серияле, 607305 номерлы паспорт иясенә.

Колак аппараты өчен электр батареялары сатып алабыз.

Адрес: 422303, Татарстан, Зеленодольск районы, Мулла Иле авылы, Гөлсәгедә НУРИБЕВА.

Мин армиядә бергә хезмәт иткән Татарстандагы дусларымны эзли.

Алар 1952 елда кайтып киткән, ә мин хәрби хезмәттә калдым. Алар - Юнир Хафизов, Госман Юрдулин, Жәмиль Мөбәрәкжанов, Иман Васильев. 41 ел вакыт үтсә дә, бәлкәм бу белдерүне укып хат язларлар.

Адрес: Башкортостан, Дүртөйле районы, Таймурзино авылы, Азых ГАЗИ-ЗОВ.

Яңа төсле телевизорны 48-50 үлчәмдәгә тунга яки чәшкә бүрегенә алмаштырам.

Телефон: 57-27-47.

Казаннан бик ерак булган татар авыллынан йорт сатып алабыз яки Түбән Осландагы дачага алмаштырабыз.

Телефон: 56-13-76, Р.ГӘРӘФИЕВ.

Миңа һәм 5 яшьлек улыма бүләк рәвешендә 150 мең сум акчасын кызганмаган спонсор эзли.

Адрес: Татарстан, Түбән Кама шәһәре, Глазпочтампт, XVI-КБ серияле,

556114 номерлы паспорт иясенә.

Башкортостанның Бакалы район үзәгеннән 9 чакрым ераклыктагы авылдагы өйне яңа жиһең машинага алмаштырам.

Адрес: Башкортостан, Дүртөйле шәһәре, Бакча урамы, 27-33, АЛИЯ.

Шәхси предприятие түбәндәге кулланма асбплар жиһазы: 1. "Тире эшкәртү, мех киёмнәр тегү" Бәясә 150 сум. 2. "50 юмьркакка исәпләнгән инкубатор" Бәясә 140 сум. 3. "Колбаса һәм башка, ит продуктлары әзерләү". Бәясә 150 сум. Акча күчүрү өчен сәт: 715901, Ленинский филиал Башпромбанка г.Уфы, МФО 180737742. Акча күчүрү турындагы квитанция белән адресгыз конвертны түбәндәге адреска жиһазегез. Заказлар бер атна эчендә башкарыла.

Адрес: 450017, Уфа шәһәре, а/я 407.

Парижның "Зур мода" йортлары эшләгән 93 нче ел өчен язгы-жайге киём-салым коллекцияләрендә яңа аһаң һәм төсмерләр бик нык сизелә. Расемдә: атластан тегелгән һәм чәчәкләр белән бизәлгән бу күлмәкнең авторы - Лун Феро.

Япония. Япон аудио-промышленности чыгарган иң соңгы яңалык - мини-дисклар уйнаткычы. Ул, вакыты җиткәч, гадәти компакт-дискларны алмаштырачак. Мини-дисклар тавышны иң югары сыйфатта яза, секунд эчендә тиешле җырны таба, а яздырганда иске язмаларны бозмый, а буш урынны үзе табып, шул урынга яздыра.

Расемдә: "Шарп" фирмасының мини-дисклар уйнаткычы. Авырлыгы 290 грамм.

ТАСС фотолары.

Предприятие Казан шәһәрендәге складтан түбәндәге автомобильларне сата

BA3 - 21063

BA3 - 21061

BA3 - 21053

BA3 - 21083

BA3 - 2108

Түләу тәртібе теләсә нинди.

Телефоннар: 53-04-94, 53-03-47, 34-13-03.

ХАЛЫКЛАР ДУСЛЫГЫ ОРДЕНЛЫ ТАТАР ДӘУЛӘТ ЖЫР НӘМ БИО АНСАМБЛЕНӘ 55 ЯШ

"БЫЛБЫЛЛЫ ИЛ ТАТАРСТАН"

ЗУР КОНЦЕРТ

Ансамбленең художество җитәкчесе - Татарстанның һәм Россиянең атказанган сәнгать эшлеклесе Лилия КУСТАБАЕВА

27 март

Киров исемендәге культура сараенда. Башлана 19 сәгатьтә.

28 март

Ленин исемендәге культура сараенда. Башлана 18 сәгатьтә.

Билетлар концерт булачак урыннарда сатыла.

Тест * Тест * Тест * Тест * Тест * Тест * Тест

Саклаучы фәрештәгез бармы?

Галим һәм математик, кешенең язмышын да алдан әйтәләр бирә бөлүче Мөхәммәт Ситдыйк Әфган, бик җитди рәвештә, безнең тор-мышта бер генә очраклы сан да юк, дип белдер-де. Аның әйтүенә кара-ганда, машина (хәтта төсә дә), паспорт, фатир, телефон номерына карап та боларның хужасы ту-рында ни да булса әйтәргә мөмкин. Туу да-тасын кулланып (көн, ай, ел) шуны ук үзгезгә дә-тикереп карый аласыз. Моннан фәнниклек дәрәжәсе ничектер, әмма бу - кызыклы.

Шулай итеп, туу да-тасындагы саннар ни сөйли:

1 - энергияне сез та-бигатьтән аласыз;

2 - энергияне кешеләр белән аралашудан аласыз;

3 - энергия галамнан килә;

4 - сәламәтлегегез - тумыштан;

5 - энергияне мөхәббәт бирә;

6 - интуиция (сизгер-лек);

7 - саклаучы фәрештә бар дигән сүз;

8 - язмышы йөрәгә;

9 - интеллект (көчлө ақыл).

Әгәр да туу датасын-да берничә "1" саны бар икән, энергия хаттин аш-кан дигән сүз. Сөз "яңып көлгә айланган" җирдан, индә бер өмет калмады дигәндә да те-релеп күтәрелә торган кеше. "Урынында утырып

тора алмый" дигән сүзләр нәкъ менә сез-нең турыда...

Әгәр да "4" саны бар икән - бу - сез бөтенлай да чирләмисез дигән сүз түгел. Әмма сездәгә сәламәтлек иң җитди авыруны да җиңеп чы-гарга җитәрлек.

"3" саны хужалары - потенциалык эстра-сенс һәм дәвалачылар. Әмма һәр талантны, бары хезмәт һәм үз өстендә эшләп кенә үстөрер бу-ла.

Әгәр да сезнең "кул-да" "5" саны юк икән, бу өлсә бер дә сөзгә мөхәббәтнең кирәге юк дигән сүз түгел. Бу бары тик сезнең төп энергия чыганагы башка нәрсә икәнә турында гына сөйли.

Графика • М ЖДЕТ ВАС !

БЕСПЛАТНОЕ ВЫПОЛНЕНИЕ ЭСКИЗОВ И ПОЛУЧЕНИЕ РАЗРЕШЕНИЙ МВД

Мы работаем быстрее и лучше всех!

Великолепные печати и штампы (на любом языке, любой сложности) Визитные и деловые карточки, товарные бирки

Экспресс-заказ 6 ЧАСОВ

Разработка товарного знака и фирменного стиля документации Вашего предприятия с последующим выполнением высококачественных макетов фирменных бланков Продажа импортных канцелярских товаров

37 76 33

Фирма также осуществляет:

Подбор и продажу очков, оправ и линз 37 71 39

ПРИЕМ ЗАКАЗОВ: ул. ОРЕНБУРГСКИЙ ТРАКТ, 20 в руб. дни: с 8 до 13 просек троллейбусами 6, 8, 11, 12, в субботу: с 8 до 12 до остановки "ВДНХ"

"Йорт" региональ Сәүдә йорты

хосусыйлаштыру объек-тларын сату бунча аукционның (бу турыда хәбәр "Т.Я."нең 16 март санында басылган иде) 30 мартта Казан фи-нансе-экономика институ-тының актлар залында сәгәт 10да үтәчәге ту-рында белдерә. Аның адресы: Бутлеров урамы, 4 йорт.

Мөмкинлекне кулдан ыкчындырмагыз!

Баш мөхәррир Исмәгыйль ШӘРӘФИЕВ (53-52-34)

ЯЗЫГЫЗ: 420066, Казан, Декабристлар урамы, 2. "Татарстан яшлары" ШАЛТЫРАТЫГЫЗ: 53-07-52 - баш мөхәррир урынбасары 53-07-50 - җаваплы саркатип,реклама 53-07-58 - хатлар бүлгесе 53-07-54 - сәясәт торыш һәм тәрҗимә, фән һәм магариф 53-07-56 - мәдәният-сәнгать 53-07-52 - табигать, авыл торышы

"Татарстан яшьләре"н гамалә куучылар - БЛКСМның республика бешмасы. Татарстан Республикасының Яшлар оешмалары советы. Та-тарстан Магълумат һәм матбу-гәт министрлыгы. Газета Татарстан республика-сының Магълумат һәм матбугәт министрлыгында 4-нче номерлы таныклык белән теркәлдә.

"Т.Я." сишәмбе, пәнҗешәмбе, көннәрендә чыга Редакциягә килгән мате-риаллар рецензияләмә һәм кире кайтарылмый. Газетада язмалары басыл-ган авторларның фикерләре бу өлсә редакция фикере дигән сүз түгел.

Редакциянең исәп-хисап счети: Р/с 700161998/700751 ВКАБ РКЦ ГЦБ г.Казани, МФО 265005 Индекс - 54121 Тираж - 200.000